

Najaarsnota 2017

In deze najaarsnota 2017 gaan we, naast de ontwikkelingen in het huidige begrotingsjaar, in op de beleidsvoornemens van het begrotingsjaar 2018.

Najaarsnota 2017

en meerjarenperspectief 2018 - 2021

Datum: 26 september 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Ontwikkelingen 2017 - 2021	6
1.1. Inleiding	6
1.2. Maatschappelijke opgaven	6
1.3. Investeringsagenda	7
1.4. Investeringsprogramma 'Zeeland in Stroomversnelling'	9
2. Financiële ontwikkelingen	12
2.1. Tweede ronde budgetbewaking	12
2.2. Stelpost Provinciefonds	13
2.3. Overige ontwikkelingen	14
2.3.1. Herbestemming Oostkerk te Middelburg	14
2.3.2. Groot onderhoud Infra	14
2.4. Gevraagde besluiten	15
3. Financieel perspectief	16
3.1. Inleiding	16
3.2. Ontwikkeling financieel perspectief	16
3.2.1. Ontwikkeling budgettaire ruimte	16
3.2.2. Algemene reserve en weerstandsvermogen	16
3.3. Recapitulatie keuzes op het financieel perspectief	17
3.4. Recapitulatie financieel perspectief	17
3.5. Gevraagde besluiten	19
Bijlage 1 – Uitwerking 2^e ronde BBW 2017	20
Budgettaire effecten	20
Overhevelen budgetten	21
Budgettair neutrale wijzingen	24

Inleiding

De begroting 2018 is, in aansluiting op de Zomernota, zeer behoedzaam opgesteld. Er zijn immers verschillende dossiers die grote impact hebben op het investeringsvermogen van Zeeland tegelijk in beweging. Enerzijds verwachten wij een tegemoetkoming van het Rijk en/of de andere provincies voor de korting op het provinciefonds in verband met veronderstelde Delta-dividenden (commissie Jansen), anderzijds zal het Thermphos-dossier van Zeeland een forse aanvullende financiële inspanning gaan vergen. Ook in deze Najaarsnota (met de bijbehorende eerste wijziging van de begroting 2018), kunnen we nog geen doorvertaling van het dossier Thermphos of de uitkomsten van de Commissie Jansen maken.

Bij de zerobased begroting 2017 hebben wij scherpe keuzes gemaakt om ruimte te maken voor noodzakelijke investeringen. Daarmee hebben we op dat moment geaccepteerd dat bijvoorbeeld de reserveringen voor de natuurontwikkeling opgave, (groot) onderhoud van infrastructuur en vervangingsinvesteringen onvoldoende zijn en op een later moment aangevuld zullen moeten worden. En dat er geen structurele ruimte is voor cofinanciering op Europese fondsen of het begeleiden van de demografische transitie.

Inmiddels is duidelijk dat het Thermphos-dossier een aanzienlijk grotere inspanning zal vergen dan tot nu toe voorzien. Dat betekent dat er vooralsnog in ieder geval geen ruimte bestaat om die scherpe keuzes te verzachten. Mogelijk zal een compensatie op de achterblijvende uitkering uit het Provinciefonds daar later dit jaar wel (enige) ruimte voor geven.

Wij onderzoeken in overleg met het Rijk dekkingsmogelijkheden voor onze bijdrage aan het Thermphos-dossier, die voorkomen dat de MRB verhoogd moet worden of de beperkte investeringsruimte op korte termijn geheel teniet doet. Meer concreet zoeken we naar een oplossing waarin de aanvullende bijdrage voor Thermphos over een langere termijn kan worden gedekt. Een voorstel daartoe volgt op een later moment.

Tegelijkertijd blijkt uit de tweede ronde budgetbewaking dat er beperkt incidentele middelen beschikbaar zijn en bestaat er – ondanks de overprogrammering – voor 2018 investeringsruimte in de investeringsagenda. Wij achten het van belang, nu wij al geruime tijd zeer terughoudend zijn geweest in bestedingsvoorstellen, dat we de ruimte die er is en die verantwoord ingezet kan worden, ook daadwerkelijk benutten voor onze hoogste prioriteiten om te voorkomen dat de investeringen in Zeeland stilvallen. Daarom stellen wij via het voorstel “3^e ronde investeringsagenda” voor om investeringsprojecten die nu financiële besluitvorming nodig hebben ook toe te kennen.

Daarmee kunnen we uitvoering geven aan prioriteiten die nu noodzakelijk zijn voor Zeeland. Zoals het investeren in de uitvoering van het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling, in de energietransitie, de leefbaarheidsagenda, de kwaliteit van de kust en het vestigingsklimaat van Zeeland.

1. Ontwikkelingen 2017 - 2021

1.1. Inleiding

In de inleiding van deze Najaarsnota hebben we een aantal grote ontwikkelingen sinds het opstellen van de Zomernota geschetst. Een belangrijke ontwikkeling is het uitgebrachte adviesrapport van de commissie Samsom met betrekking tot de sanering Thermphos. Ten tijde van het opstellen van deze Najaarsnota vindt zowel het bestuurlijk overleg als de nadere ambtelijke uitwerking daarover met het Rijk plaats over dit advies, waardoor we, evenals in de begroting 2018, nog geen oplossing voor dit dossier in de Najaarsnota kunnen opnemen. Er is constructief overleg met het Rijk over wijzen waarop de financiële consequenties over een langere periode gedragen kunnen worden, zodat Zeeland niet op slot gaat in de komende jaren. Wij zullen daarom, als de bestuurlijke intenties hard zijn uitgesproken, een apart voorstel voor de verwerking van ons aandeel in de oplossing aan u voorleggen. De ruimte die er is – via de tweede ronde budgetbewaking en in budgetten zoals de investeringsagenda - willen wij daarom zoveel als mogelijk inzetten voor intensivering van onze maatschappelijke opgaven en de investeringen in Zeeland.

In dit hoofdstuk zullen we nader ingaan op de (financiële) ambities en keuzes die vanuit de Zomernota zijn doorgeschoven naar de Najaarsnota. We geven daarbij o.a. een doorkijk van de maatschappelijke opgaven in relatie tot de opgenomen ambitie in de begroting 2018, de investeringsagenda in relatie tot het statenvoorstel 'derde ronde programmering Investeringsagenda', en de cofinanciering van het investeringsprogramma 'Zeeland in Stroomversnelling' in relatie tot de investeringsagenda en de maatschappelijke opgaven.

1.2. Maatschappelijke opgaven

In de begroting 2017 is het Opgavegericht werken geïntroduceerd. Vijf belangrijke maatschappelijke vraagstukken zijn in die begroting als opgaven opgenomen. De maatschappelijke opgaven zijn primair afgeleid uit het coalitieakkoord, en naderhand aangescherpt naar aanleiding van het advies van de commissie Economische structuurversterking. In 2016 zijn de voorbereidingen gestart. De gebundelde budgetten uit de begroting en de daarbij geformuleerde doelen zijn in samenhang uitgewerkt, de beschikbare ambtelijke capaciteit is opnieuw verdeeld en er zijn diverse trajecten met externe partners opgezet. Met hen zetten we in op gezamenlijk geformuleerde agenda's en de uitvoering van die agenda's.

Zoals we ook in de inleiding van de begroting 2018 hebben gesteld, hebben we halverwege deze collegeperiode met onze stakeholders de voortgang van het coalitieakkoord besproken. Het accent heeft daarbij gelegen op de ervaringen met de maatschappelijke opgaven. Het centraal stellen van maatschappelijke vraagstukken en opgaven wordt herkend en gewaardeerd door onze partners, evenals het voeren van het gesprek daarover. Dat sterkt ons in het vertrouwen dat we op de goede weg zijn, en dat we door moeten gaan op de weg van het opgavegerichte werken.

Tegelijkertijd blijkt – mede naar aanleiding van onze prioriteiten voor 2018, zoals benoemd in de inleiding van de begroting 2018 - dat de maatschappelijke opgaven scherper geduid kunnen

worden, maar ook dat de naamgeving van de opgaven soms verwarring oproept. In hoofdstuk 1 van de begroting 2018 hebben we invulling gegeven aan deze signalen en hebben we in tijd en inhoud stappen voorwaarts gezet.

Samenwerking – ook in personele en financiële zin - is uitgangspunt. Dat betekent dat een transitie nodig is naar het samen met partners definiëren van zowel het probleem als de oplossing. Om daadwerkelijk samen met partners te kunnen investeren in uitvoering, is het van belang om in de komende jaren flexibel met de beschikbare uitvoeringsmiddelen om te kunnen gaan, binnen en tussen de opgaven. Voor intensivering van activiteiten zullen aanvullende middelen benodigd zijn. Het belangrijkste is dat onze middelen zo worden ingezet, dat die samen met de inzet van anderen het meeste maatschappelijke rendement opleveren.

In de begroting 2018 is in hoofdstuk 1 per opgave de stand van zaken en de ambitie geschetst en is aangegeven wat per opgave de financiële doorvertaling van de ambitie zou betekenen. Wij hebben toen voorgesteld deze financiële doorvertaling niet in de Zomernota te honoreren, maar bij de Najaarsnota te bezien of en in welke mate de ambities ook financieel kunnen worden vertaald. Voor de inhoudelijke ambities, en de naamgeving van de maatschappelijke opgaven, verwijzen wij naar paragraaf 1.1.2 van de begroting 2018. In de begroting 2018 resteren nog vier opgaven. Hierin is aangegeven dat de opgave Havensamenwerking inmiddels in een vergevorderd stadium is, aangezien beoogd is dat de fusie tussen Zeeland Seaports en havenbedrijf Gent per 1 januari 2018 zijn beslag krijgt. Daarmee is deze opgave feitelijk afgerond en wordt deze niet meer in de begroting 2018 opgevoerd.

In het kader van deze Najaarsnota hebben wij de geformuleerde financiële ambitie uit de Zomernota overgenomen. Voor de opgave energietransitie is de geformuleerde ambitie verder verfijnd en zijn nadere keuzes gemaakt, gebaseerd op het IPO-aanbod aan het kabinet. Dat heeft ten opzichte van de Zomernota tot een bijstelling van de financiële ambitie geleid. Deze geactualiseerde financiële ambitie voor de begrotingsjaren 2018 tot en met 2021, bovenop de reeds beschikbare budgetten in de begroting 2018-2021, ziet er als volgt uit:

Opgave	Begroting 2018	Doorgeschoven vanuit Zomernota	Geactualiseerd in de Najaarsnota
Kwaliteitskust	€ 1,6 miljoen	€ 750.000 p/j.	€ 750.000 p/j.
Leefbaarheidsagenda	€ 2,8 miljoen	€ 400.000 p/j.	€ 400.000 p/j.
Zichtbaar Zeeland	€ 2,0 miljoen	€ 640.000 p/j.	€ 640.000 p/j.
Energietransitie	€ 1,2 miljoen	€ 1.530.000 p/j.	€ 910.000 p/j.
Totaal	€ 7,6 miljoen	€ 3.320.000 p/j.	€ 2.700.000 p/j.

We stellen voor om deze ambities voor zover mogelijk uit de beschikbare vrije middelen van de tweede ronde budgetbewaking te dekken.

1.3. Investeringsagenda

In de begroting 2017 is de investeringsagenda geïntroduceerd. De bedoeling van de investeringsagenda is om te kunnen blijven investeren in Zeeland en daarbij flexibel in te spelen op de voortgang van de in voorbereiding zijnde investeringen.

In de Zomernota is aangegeven dat wij voor de programmering van de investeringsagenda over de collegeperiode heen kijken. Tevens is in de Zomernota besloten om de natuurontwikkelopgave toe te voegen aan de investeringsagenda. In de Zomernota is in navolging van deze besluiten de ambitie opgenomen om uit de budgettaire ruimte 2021 ook € 11,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de investeringsagenda.

Vanuit de investeringsagenda wordt derhalve ingezet op zes prioritaire onderwerpen, die in paragraaf 1.1.1 van de begroting 2018 meer in detail zijn beschreven:

- Campus Zeeland
- (Economische) Innovatie
- Programma Zuidwestelijke Delta
- Impuls Bedrijventerreinen
- Wegeninvesteringen
- Natuurontwikkeling

In het statenvoorstel “Derde ronde programmering investeringsagenda”, dat als uitwerking van deze Najaarsnota separaat aan u wordt voorgelegd, worden concrete voorstellen voor de toekenning van budgetten aan bestedingsgerede plannen aan u voorgelegd. Het gaat daarbij om investeringen waarvoor de besluiten nu genomen moeten worden, ook al vindt de uitvoering soms plaats in latere jaren. De cofinanciering van investeringen uit het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling (onder meer het Joint Research Centre) vormen een belangrijk deel van de voorstellen. Samen met enkele andere voorstellen uit deze Najaarsnota (zie de volgende paragraaf) is de cofinanciering van het investeringsprogramma daarmee geborgd.

In het nu voorliggende Statenvoorstel ‘Derde ronde programmering investeringsagenda’ wordt voorgesteld om voor € 9,0 miljoen aan bestedingsgerede plannen te onttrekken aan de investeringsagenda. Hierdoor resteert een beschikbaar saldo van € 18,4 miljoen in deze bestemmingsreserve.

In de Zomernota 2017 is besloten om de Natuurontwikkelingsopgave toe te voegen aan de investeringagenda. Tevens is besloten dat de programmering van de investeringagenda over de coalitieperiode doorloopt. Dat leidt ertoe dat dat overprogrammering verder oploopt. Daarom hebben we in de Zomernota ook voorgesteld om in het begrotingsjaar 2021 € 11,5 miljoen aan de investeringagenda toe te voegen.

We stellen nu voor deze toevoeging te dekken uit de budgettaire ruimte van 2021, zodat de overprogrammering teruggedrongen kan worden en daarmee bestedingsgerede plannen doorgang kunnen vinden.

De doorkijk van de verdere investeringsagenda tot en met 2021 ziet er na deze voorgestelde onttrekkingen, als ook de voorgestelde toevoeging in 2021 als volgt uit:

Onderwerp	Ambities t/m 2021 (programmering)
Campus Zeeland	- € 7,8 mln.
Economische Innovatie	- € 8,2 mln.
Impuls Bedrijventerreinen	- € 4,5 mln.
Zuidwestelijke Delta	- € 2,8 mln.
Wegeninvesteringen	- € 19,2 mln.
Natuurontwikkeling	- € 14,4 mln.
Totaal geprogrammeerd t/m 2021	- € 56,9 mln.
Beschikbaar voor toekomstige investeringsvoorstellen	€ 18,4 mln.
Voorgestelde toevoeging aan de investeringsagenda 2021	€ 11,5 mln.
Overprogrammering t/m 2021	- € 27,0 mln.

Voor verdere details over de programmering van de investeringsagenda en de bestedingsgerede voorstellen verwijzen we naar het statenvoorstel 'Derde ronde programmering investeringsagenda'.

1.4. *Investeringsprogramma 'Zeeland in Stroomversnelling'*

Op 20 juni 2017 heeft minister Kamp officieel bekend gemaakt dat het Rijk voor een bedrag van € 25 miljoen bijdraagt aan het Investeringsprogramma "Zeeland in Stroomversnelling", dat voortbouwt op het rapport Zeeland in stroomversnelling (advies Balkenende). Het investeringsprogramma zet in op versterken van de economische clusters in Zeeland, intensievere samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven en met andere regio's en het Rijk.

Het investeringsprogramma bestaat uit zes projecten die een robuuste bijdrage kunnen leveren aan de Zeeuwse economie en waar Zeeland op korte termijn mee aan de slag kan gaan.

In 2018 implementeren we het Investeringsprogramma met de concrete uitvoering van de projecten en het inrichten van de governance om de gezamenlijk gekozen koers vanuit het traject Balkenende op een duurzame manier in de regio te borgen. Ten tijde van het opstellen van de Najaarsnota vinden de laatste overleggen plaats met het Ministerie van Economische Zaken over de voorwaarden die zijn verbonden aan de toezegging van de bijdrage van € 25 miljoen. De verwachting is dat in het najaar de afspraken met het Ministerie geformaliseerd worden.

De regio (de Zeeuwse overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen) draagt aan het pakket ongeveer € 38 miljoen bij, waarvan € 15,9 miljoen door de Provincie middels cofinanciering. De huidige situatie ziet er daarmee als volgt uit:

	Gevraagde Rijksbijdrage	Toegekende Rijksbijdrage	Benodigde Provinciale cofinanciering
Innovatiefinanciering	€ 6,5 mln.	€ 6,5 mln.	€ 5,7 mln.
(Aanjaag) gelden “Zeeland in Stroomversnelling”	€ 5,0 mln.	* € 3,8 mln.	€ 3,0 mln.
Onderzoeksfaciliteit/lab (Joint Re- search Centre)	€ 7,0 mln.	€ 6,55 mln.	€ 5,0 mln.
Wind op zee	€ 1,4 mln.	€ 1,45 mln.	€ 0,4 mln.
Energie uit water (Tidal Technology Centre)	€ 4,1 mln.	€ 5,7 mln.	-
SDR (Industriële infrastructuur)	€ 1,0 mln.	€ 1,0 mln.	** € 1,8 mln.
Totaal	€ 25,0 mln.	€ 25,0 mln.	€ 15,9 mln.

* waarvan € 1,8 mln. onder voorwaarde van inzet provinciale cofinanciering 2019-2020

** Daarnaast zal nog een lening verstrekt worden

In de Zomernota 2017 is een bijdrage van € 2,5 miljoen voor Innovatiefinanciering (fondsen) geraamd in de begroting; de resterende cofinanciering voor de innovatiefondsen is opgenomen in de begroting 2017-2021 en in de programmering van de Investeringsagenda. De benodigde cofinanciering SDR kan ook gedekt worden uit reeds in de begroting 2017 geraamde middelen.

Voor het Joint Research Centre (zie ook vorige paragraaf) wordt in het Statenvoorstel ‘derde ronde programmering investeringsagenda’ het voorstel gedaan om € 5 miljoen te onttrekken vanuit Campus Zeeland. De lagere toekenning vanuit het Rijk wordt opgelost binnen het project of uit ruimte binnen toekomstige programmering in Campus Zeeland.

Voor het MBO Deltalab als onderdeel van het project Wind op Zee wordt een provinciale bijdrage van € 0,4 miljoen gevraagd voor de periode 2017-2021. De benodigde cofinanciering in deze periode dekken wij uit de budgetten voor Campus Zeeland (€ 0,1 miljoen), het programma Regionale Economie (Onderwijs en arbeidsmarkt; € 0,1 miljoen) en uit de maatschappelijke opgave Energietransitie (€ 0,2 miljoen) bijdragen. Het Deltalab draagt immers bij aan de doelen vanuit deze opgaven.

Ten aanzien van de cofinanciering van de aanjaagmiddelen wordt vanuit het Rijk in 2018 een provinciale bijdrage van € 1 miljoen gevraagd. In het hiervoor genoemde Statenvoorstel investeringsagenda wordt voorgesteld om € 0,5 miljoen uit de investeringsagenda hiervoor beschikbaar te maken. Verdere dekking stellen wij voor uit de budgetten voor het programma Regionale Economie (Landbouw, visserij en logistiek) voor € 0,15 miljoen, de opgave Energietransitie voor € 0,2 miljoen en de opgave kwaliteitskust voor € 0,15 miljoen. Voor de periode 2019 en 2020 bezien we in de Voorjaarsnota 2018 de mogelijkheden om tot een dekkingsvoorstel te kunnen komen. Tezamen met de gemeenten wordt in dit kader gesproken over gezamenlijke fondsvorming Zeeland in Stroomversnelling. Om een 100% revolverend fonds in te kunnen richten met een evenwichtige verdeling tussen het Rijk en de Provincie vraagt het Rijk om een aanvullende bijdrage van € 0,5 miljoen vanuit de regio. Hiervoor is uiterlijk in 2021 dekking benodigd die in overleg met de regio zal worden gezocht.

Via de hierboven geschetste dekking uit bestaande budgetten en de voorstellen uit de 3^e ronde investeringsagenda kan in de gehele cofinanciering van het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling worden voorzien. De dekking via de budgetten van de maatschappelijke opgaven Energietransitie en Kwaliteitskust – in het verlengde van hun ambities – hangt wel samen met het honoreren van de financiële ambitie voor deze opgaven (zie paragraaf 1.2).

2. Financiële ontwikkelingen

2.1. Tweede ronde budgetbewaking

Om zicht te krijgen op de voortgang van de uitvoering en realisatie van de begroting is - als onderdeel van de reguliere planning & control cyclus - een 2^e ronde budgetbewaking 2017 uitgevoerd. In deze ronde is de focus gelegd op de reguliere budgetten.

De uit deze 2^e ronde budgetbewaking voortkomende mutaties en bijstellingen zijn onder te verdelen in:

- Budgettaire effecten;
- Budgettair neutrale effecten vanwege overhevelingen tussen begrotingsjaren; en
- Budgettair neutrale wijzigingen in het begrotingsjaar 2017.

Daar waar sprake is van overhevelingen naar volgende dienstjaren verloopt dit via de bestemmingsreserve meerjarige projecten.

Samengevat zien de budgettaire effecten van de 2^e ronde budgetbewaking voor het dienstjaar 2017 en de jaren daarna er als volgt uit:

(x € 1.000)	2017	2018	2019	2020 e.v.
Rente	350	400	400	400
Opcenten motorrijtuigenbelasting	500	500	500	500
Afwikkelverschillen	1.600			
Natuurbeheer	-3.288			
Overig	450	16	16	16
Totaal budgettaire effecten	-388	916	916	916

Hieronder lichten we bovenstaande effecten kort toe:

- Door een laag blijvende rentestand zijn er minder rentelasten te verwachten;
- De afgelopen maanden laten de opcenten motorrijtuigenbelasting een positief effect zien, met name vanwege een toename van het aantal auto's en het gemiddelde gewicht per auto. Op basis hiervan verwachten we structureel hogere inkomsten.
- De post afwikkelverschillen ontstaat door het afboeken van verplichtingen en rechten die drukken op voorgaande dienstjaren. Op dit moment verwachten we hieruit een positief resultaat van € 1,6 miljoen.
- Vanwege een uitspraak van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) dienen de kosten van natuurbeheer te worden geboekt in het jaar van de prestatie (conform het baten-en lastenstelsel). Voorheen werden deze lasten verantwoord op het moment van uitbetaling, waarbij de uitbetaling volgde op het jaar na uitvoering van het beheer. Deze stelselwijziging leidt voor 2017 tot dubbele lasten
- De overige budgettaire effecten komen uit diverse doelstellingen naar voren. Voor een verdere toelichting hierop wordt verwezen naar bijlage 1.

De overheveling van budgetten naar eerdere of latere jaren verloopt budgettair neutraal, via toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten of, indien van

toepassing, via overlopende passiva. Op basis van deze tweede ronde budgetbewaking stellen we voor om budgetten met betrekking op een totaal bedrag van € 11,5 miljoen over te hevelen van 2017 naar volgende begrotingsjaren. De belangrijkste effecten hieruit zijn:

(x € 1.000)	2017	2018	2019	2020 e.v.
Campus Zeeland!	-150	150		
Hotspot Breskens	-1.000	1.000		
Infrastructurele projecten	-2.383	2.383		
Budgetten Mobiliteit	-609	609		
Budgetten Natuur	-2.178	1.143	420	615
Budgetten Salarissen	-1.400	467	467	467
'Roode Vaart'	-1.500	1.500		
'Zuidwestelijke Delta'	-2.200	2.200		
Overig	-85	35		50
Totaal budgettaire effecten	-11.504	9.487	887	1.132

Voor een gedetailleerde uiteenzetting van bovenstaande effecten verwijzen we naar bijlage 1.

Daarnaast gaan we in bijlage 1 verder in op de budgettair neutrale effecten binnen het lopende boekjaar, die grofweg te verdelen zijn in drie categorieën:

- Ramen van opbrengsten;
- Aanvullen van budgetten met een overbesteding uit bestaande budgetten (doelstellings-overstijgend)
- Overhevelen van budgetten naar andere budgetten waarop de baten/lasten daadwerkelijk worden gerealiseerd.

2.2. Stelpost Provinciefonds

In overeenstemming met de bepalingen uit de financiële verordening streven we naar een stelpost van (maximaal) € 3 miljoen per jaar. De effecten uit de circulaire betrekken we in deze stelpost, alsmede de effecten van het indexeren van de begroting en looneffecten. In de Zomernota hebben we ook stilgestaan bij de ontwikkelingen in de stelpost. Na inrekening van de cao-effecten bedraagt het saldo van deze stelpost voor 2017 € 2,2 miljoen.

Op het moment van afronding van deze Najaarsnota hebben we de septembercirculaire ontvangen. Een eerste doorrekening van deze circulaire toont een neerwaartse bijstelling van het accres van € 0,9 miljoen ten opzichte van de meicirculaire. Dit effect betrekken we in het saldo van de stelpost van 2017, waardoor een saldo van € 1,34 miljoen resteert. We stellen voor dit saldo te laten vrijvallen ten gunste van de budgettaire ruimte 2017.

In de jaren 2018 t/m 2021 bedraagt het saldo van de stelpost, inclusief de vooralsnog beperkte positieve verwachte effecten uit de septembercirculaire, minder dan € 3 miljoen en biedt daardoor (vooralsnog) geen ruimte om de stelpost aan de budgettaire ruimte toe te voegen.

De definitieve effecten van de septembercirculaire verwerken wij op een later moment.

2.3. Overige ontwikkelingen

2.3.1. Herbestemming Oostkerk te Middelburg

In de Zomernota 2017 hebben wij aangegeven dat wij positief staan tegenover het verzoek van de eigenaar van de Oostkerk – de Protestantse Gemeente Middelburg (PGM) - om € 500.000 bij te dragen aan de herbestemming van de Oostkerk te Middelburg. De besluitvorming is toen doorgeschoven naar de Najaarsnota.

De Oostkerk is vanwege de bijzondere hoge monumentale waarde, achthoekige vorm, hoge ruimte en hoge energie- en onderhoudskosten zeer lastig te herbestemmen. In de Nota provinciaal cultuur beleid is opgenomen dat wij ons in het kader van de brede herbestemmingsopgave willen inzetten om de monumenten uit de meest kwetsbare categorieën, namelijk religieus erfgoed, agrarisch erfgoed en industrieel erfgoed een nieuwe functie te geven. Daarnaast is de Oostkerk één van de zeven rijksmonumenten in Zeeland die in de landelijke lijst van top 100 rijksmonumenten staan. Om deze reden hebben wij ons eerder al positief tegenover dit voorstel uitgesproken.

Zowel de PGM als de gemeente Middelburg hebben toegezegd ieder € 500.000 beschikbaar te willen stellen. Daarnaast zijn concrete stappen gezet voor aanvullende private financiering, zoals crowdfunding en het aanspreken van private fondsen.

Wij stellen voor deze eenmalige bijdrage nu op te nemen in de begroting binnen doelstelling Cultureel Erfgoed in het begrotingsjaar 2019 en 2020 (beide jaren € 250.000). Deze bijdrage kan worden gedekt uit de vrijgekomen middelen uit de tweede ronde budgetbewaking. Daarmee geven wij er blijk van dat wij de intentie hebben om, binnen de vigerende regelgeving, een bijdrage ter beschikking te stellen ten behoeve van de herbestemming van de Oostkerk, onder de voorwaarde dat de PGM de resterende dekking voor de herbestemming rond krijgt. Wij treden hierover in nader contact met de PGM.

2.3.2. Groot onderhoud Infra

Groot onderhoud Infra

In de Zomernota is besloten om het groot onderhoud in 2017, 2018 en 2019 op niveau R te laten plaatsvinden, het gemiddelde Nederlandse kwaliteitsniveau van onderhoud.

Inmiddels werken wij aan de invoering van assetmanagement. Hierin wordt niet meer gewerkt met kwaliteitsniveaus, maar wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. De komende jaren kan daardoor het onderhoud aan wegen en vaarwegen doelmatiger worden georganiseerd.

In de aanloop naar verdere invoering van het assetmanagement is een doorrekening gemaakt van de benodigde budgetten. De cijfers voor kunstwerken droog, kunstwerken nat en VRI's zijn inmiddels grotendeels in beeld. Op het gebied van verhardingen vindt de doorrekening momenteel plaats. Na afronding daarvan verwachten wij nog dit jaar een "beheerkader Infrastructuur Zeeland" aan u te kunnen voorleggen ter besluitvorming, inclusief de financiële consequenties op de kortere termijn. Het perspectief op langere termijn betrekken wij bij de Voorjaarsnota

2018. Tegelijk met het beheerkader willen wij ook een investeringsstrategie voor infrastructuur aan u voorleggen, zodat het gehele speelveld van infrastructuur integraal afgewogen kan worden.

Vervangingsinvesteringen

Al eerder is aangegeven dat er voor de komende jaren geen budgetten beschikbaar zijn voor vervangingsinvesteringen. Voor het jaar 2018 staan geen vervangingsinvesteringen gepland en worden geen investeringskredieten aangevraagd. De eerste vervangingsinvesteringen staan gepland voor 2019. In de voorjaarsnota 2018 zullen wij moeten bezien hoe financiële ruimte voor noodzakelijke vervangingsinvesteringen kan worden gevonden.

2.4. *Gevraagde besluiten*

Ten behoeve van de verwerking van de financiële effecten uit de tweede ronde budgetbewaking 2017 doen we de volgende voorstellen:

- Wij stellen voor de budgettaire effecten, zoals uiteengezet in paragraaf 2.1. te verwerken in de begroting en daarmee te muteren op de budgettaire ruimte van het betreffende dienstjaar.
- Wij stellen voor de budgettaire neutrale wijzigingen in 2017 en verder, zoals uiteengezet in paragraaf 2.1., te verwerken in de begroting van de betreffende dienstjaren.
- Wij stellen voor om uit de stelpost Provinciefonds voor het begrotingsjaar 2017 € 1,34 miljoen te onttrekken ten gunste van de budgettaire ruimte.

Ten aanzien van het voorstel Herbestemming Oostkerk in Middelburg verwijzen we naar hoofdstuk 3 uit de Najaarsnota, waarin we voorstellen de eenmalige bijdrage op te nemen in de begroting binnen doelstelling Cultureel Erfgoed in het begrotingsjaar 2019 en 2020 (beide jaren € 250.000) en te dekken uit de budgettaire ruimte die verkregen is door de effecten uit de tweede ronde budgetbewaking.

3. Financieel perspectief

3.1. Inleiding

In de Zomernota is uitvoerig stilgestaan bij het meerjarig financieel perspectief. In het licht van de oplopende risico's en de teruglopende algemene reserve is een besluit genomen over de opbouw van de gewenste weerstandsratio van 1,5. De aanwezige provinciale risicobuffer wordt voor maximaal een factor 0,5 gevoed uit de vrije aanwendbare belastingcapaciteit en vrije bestemmingsreserves, en voor minimaal een factor 1,0 uit de algemene reserve. Op deze wijze zijn we in staat om de risico's één-op-één af te dekken met eigen beschikbaar aanwezige middelen.

In de Zomernota is geconcludeerd dat de algemene reserve voldoende groot is om het benodigde weerstandsvermogen één-op-één te kunnen afdekken. Daarbij is besloten om budgettaire keuzes in het meerjarenperspectief door te schuiven naar de Najaarsnota in verband met de onzekerheden over het Thermphos-dossier.

3.2. Ontwikkeling financieel perspectief

3.2.1. Ontwikkeling budgettaire ruimte

In de Zomernota zijn de budgettaire effecten tot en met de 4^e begrotingswijziging 2017 verwerkt. Inmiddels zijn de 5^e tot en met de 7^e begrotingswijziging 2017 vastgesteld. Hierin zijn geen budgettaire effecten opgenomen. Dat geldt ook voor de 8^e begrotingswijziging 2017, die gepland staat voor uw vergadering van 3 november 2017. Daarmee is het vertrekpunt van de budgettaire ruimte in de Najaarsnota gelijk aan de gepresenteerde budgettaire ruimte in de Zomernota.

In de recapitulatie van het financieel perspectief zoals opgenomen in paragraaf 3.4 is zowel het effect van de 2^e ronde budgetbewaking voor het begrotingsjaar 2017 als de voorgestelde vrijval van de stelpost Provinciefonds verwerkt. Tevens stellen we voor om het budgettaire effect in 2017 over te hevelen naar 2018 en dat beschikbaar te stellen voor de eerder gemaakte budgettaire keuzes in deze Najaarsnota, zoals deze in paragraaf 3.3. worden gerecapituleerd. Deze worden daarop ook in het financieel perspectief ingebracht. Na deze keuzes is de budgettaire ruimte voor de jaren 2017 en 2018 nihil, en loopt daarna op van bijna € 3 miljoen in 2019 tot en met € 6,1 miljoen in 2021.

3.2.2. Algemene reserve en weerstandsvermogen

Na de Zomernota hebben geen onttrekkingen of toevoegingen op de algemene reserve plaatsgevonden, waardoor ultimo 2019 het saldo van de algemene reserve nog steeds € 20,2 miljoen bedraagt. De benodigde risicobuffer, zoals opgenomen in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicovermogen' in de begroting 2018, bedraagt 15,7 miljoen. Daarmee is het saldo van de algemene reserve nu nog voldoende om het benodigde weerstandsvermogen één-op-één te kunnen afdekken. Voor de goede orde merken wij op dat de afwikkeling van het Thermphos-dossier hier nog niet in is verwerkt.

3.3. *Recapitulatie keuzes op het financieel perspectief*

In het voorgaande hebben wij een aantal voorstellen geformuleerd, die wij hieronder samenvatten:

(x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Maatschappelijke opgaven (paragraaf 1.2)				
- Kwaliteitskust	750	750	750	750
- Leefbaarheidsagenda	400	400	400	400
- Zichtbaar Zeeland	640	640	640	640
- Energietransitie	910	910	910	910
Totaal opgaven	2.700	2.700	2.700	2.700
Investeringsagenda (paragraaf 1.3)				11.500
Herbestemming Oostkerk (paragraaf 2.3.1)		250	250	
Keuzes op financieel perspectief	2.700	2.950	2.950	14.200

In de inleiding is al aangegeven dat het dossier Thermphos een forse inspanning van Zeeland vergt. De uitvoering van de bovenstaande prioriteiten is echter van groot belang voor de verdere ontwikkeling van de Provincie. Het uitstellen van deze prioriteiten leidt ertoe dat Zeeland nog meer achterstand zal oplopen. Juist in het kader van het actieprogramma Zeeland in Stroomversnelling, waarin bovenstaande prioriteiten een grote bijdrage bieden, is het van belang om deze prioriteiten nu uitvoering te geven. Op die wijze kan de economische structuurversterking verder ingevuld worden.

We zijn in overleg met Rijk om tot een werkbare oplossing voor het dossier Thermphos te komen. We denken daarbij aan mogelijkheden om de bijdrage over een langere periode (tot buiten de zichtperiode van de begroting 2018 – 2021) uit te kunnen spreiden, zodat Zeeland niet op slot gaat. Vooruitlopend op een definitief voorstel voor de afwikkeling van Thermphos achten wij het verantwoord en noodzakelijk om nu tot deze besluiten over te gaan.

3.4. *Recapitulatie financieel perspectief*

In onderstaande tabel hebben we de effecten op de budgettaire ruimte tezamen betrokken met de in paragraaf 3.3. uiteengezette keuzes op het meerjarenperspectief 2018 – 2021.

We stellen voor om de aanwas van de budgettaire ruimte in 2018 geheel in te zetten om de maatschappelijke opgaven verdere invulling te geven. Ten opzichte van de benodigde financiële middelen € 2,7 miljoen kunnen we daar voor bijna € 1,9 miljoen invulling aan geven. Het restant benodigde middelen ad € 832.000 betrekken we in de Voorjaarsnota 2018, waarbij we ook zullen aangeven of de ambities met betrekking tot de maatschappelijke opgaven uit de begroting 2018 gerealiseerd zullen worden, of hierdoor een eventuele bijstelling behoeven.

Voor de jaren na 2018 stellen we voor om uit de effecten van de 2^e ronde budgetbewaking de bijdrage aan de Oostkerk te dekken. Het restant zetten we in voor de ambities in de maatschappelijke opgaven en de toevoeging aan de investeringsagenda in 2021. Gezien de effecten uit de 2^e ronde budgetbewaking hier niet voldoende voor zijn, stellen we voor de aanvullende dekking te verkrijgen uit de reeds beschikbare budgettaire ruimte. Dat leidt tot het volgende verloop van de budgettaire ruimte:

(x € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021
Budgettaire ruimte Zomernota 2017	0	0	5.028	8.068	18.204
Correct ramen jaarschijf 2021 n.a.v. zero-based heroverweging begroting					1.209
Stand begroting 2018	0	0	5.028	8.068	19.413
Effecten 2 ^e ronde budgetbewaking inclusief vrijval stelpost Provinciefonds	952	916	916	916	916
Overheveling budgettair effect naar 2018	-952	952			
Subtotaal	0	1.868	5.944	8.984	20.329
Herbestemming Oostkerk te Middelburg			-250	-250	
- Maatschappelijke opgave: Kwaliteitskust		-520	-750	-750	-750
- Maatschappelijke opgave: Leefbaarheidsagenda		-278	-400	-400	-400
- Maatschappelijke opgave: Zichtbaar Zeeland		-440	-640	-640	-640
- Maatschappelijke opgave: Energietransitie		-630	-910	-910	-910
Investeringsagenda					-11.500
budgettaire ruimte Najaarsnota 2017	0	0	2.994	6.034	6.129

In de Zomernota 2017 is een stappenplan opgenomen inzake de verwerking van de budgettaire effecten in de meerjarenbegroting. Aangezien we eerder hebben gemeld dat we in de Najaarsnota nog geen financiële oplossing voor Thermphos kunnen melden zou het beeld kunnen ontstaan dat de budgettaire ruimte vooralsnog niet ingezet kan worden voor overige prioriteitstellingen. Echter, zoals ook gemeld in onze brief aan Provinciale Staten van 19 september 2017 inzake 'advies Commissie onderzoek sanering Thermphos' geven we aan dat we een oplossing voor de dekking zoeken door deze te spreiden over een langere termijn (15 jaar) dan de zichtjaren van de begroting (2018 – 2021). Dat leidt ertoe dat we in combinatie met de hoogte van de algemene reserve in relatie tot het benodigde weerstandsvermogen en de resterende afweegbare ruimte in de meerjarenbegroting we van mening zijn dat we nu, met de voorstellen uit deze Najaarsnota, een afgewogen voorstel doen voor de gedeeltelijke inzet van de budgettaire ruimte in de zichtjaren van de begroting 2018 - 2021.

De (gedeeltelijke) financiële dekking die wij voorstellen voor de ambities in de maatschappelijke opgaven, de cofinanciering van het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling en de toevoeging aan de investeringsagenda, leidt er niet toe dat daarmee alle financiële vraagstukken opgelost zijn. De OEM-korting in het provinciefonds in relatie tot de weggefallen Delta dividenden is nog steeds onverminderd van toepassing op onze financiële begroting. Vooralsnog leidt dat er toe dat we financiële vraagstukken houden op het gebied van o.a. wegeninvesteringen, onderhoud infrastructuur, Europese cofinancieringsopgaven, natuurontwikkeling, bereik-

baarheid openbaar vervoer, demografische transitie en een forse overprogrammering in de investeringsagenda. De beschikbare vrije ruimte zullen we daardoor zorgvuldig moeten afwegen voor deze vraagstukken

In de voorjaarsnota 2016 is met betrekking tot de opbouw van de zero-based begroting uitvoerig stilgestaan bij de mogelijkheden om onze structurele financiële middelen in te kunnen zetten om tot uitvoering van onze provinciale kerntaken te komen. De afweegbare ruimte in de zero-based begroting bleek daartoe echter onvoldoende groot om tot een minimaal uitvoeringsniveau van deze kerntaken te komen. Een oplossing voor de OEM-korting in de het provinciefonds zal ertoe leiden dat dit tekort kan worden teruggebracht.

3.5. *Gevraagde besluiten*

- We stellen voor de beschikbare budgettaire ruimte 2017 via de algemene reserve over te hevelen naar het begrotingsjaar 2018, waarna deze ingezet kan worden voor de gevraagde prioriteitstellingen uit deze Najaarsnota;
- We stellen voor de gevraagde ambities voor de Oostkerk, Maatschappelijke Opgaven en investeringsagenda voor de jaren 2018 tot en met 2021, zoals uiteengezet in de tabel in paragraaf 3.4, te dekken uit de budgettaire ruimte van het betreffende begrotingsjaar en daarmee te verwerken in de begroting.

Bijlage 1 – Uitwerking 2^e ronde BBW 2017

In paragraaf 2.1 hebben we stilgestaan bij de effecten uit de tweede ronde budgetbewaking 2017. In deze bijlage geven we hierop een nadere toelichting.

Budgettaire effecten

De uitkomsten uit de tweede ronde budgetbewaking 2017 geven voor het dienstjaar 2017 een negatief effect van € 388.000. Voor de dienstjaren 2018 en verder is er een positief budgettair effect van € 916.000. Hieronder wordt op doelstellingsniveau over de wijzigingen hoger dan € 25.000 gerapporteerd.

Programma Natuur en platteland - Doelstelling Natuurbeheer (nr. 030102)

Het was altijd gebruikelijk om de kosten van het natuurbeheer te ramen in het betaaljaar (voor betaling van de rekening Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland). Na en volgens een uitspraak van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording moeten de kosten van het beheer worden geboekt in het jaar van de prestatie conform het baten-lastenstelsel. De nieuwe overeenkomsten van 2017 ter waarde van € 3.288.000 zijn daarom direct op het lopende dienstjaar geboekt, waardoor de kosten twee keer op 2017 drukken en een extra last in 2017 moet worden genomen.

Programma Regionale Economie – Doelstelling Goede gekwalificeerde arbeidskrachten (nr. 040101)

De totale openstelling van de jonge landbouwers POP-subsidieregeling is niet volledig benut, waardoor € 63.600 vrijvalt ten gunste van de budgettaire ruimte.

Programma Regionale Economie – Doelstelling Concurrentiepositie logistiek, maintenance en food (nr. 040102)

De besteding van het budget food is afhankelijk van de vraag uit de markt. Daarbij hebben een aantal Europese programma's geen doorgang gevonden of worden later opengesteld dan vooraf was gepland. Ook zijn er projecten binnen de Europese programma's afgewezen. Ten slotte is er op het gebied van landbouw aansluiting gezocht bij andere budgetten. Hierdoor wordt € 127.500 minder besteed wat vrijvalt ten gunste van de budgettaire ruimte.

Programma Regionale bereikbaarheid – Doelstelling Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen (nr. 050101)

In verband met het incident Sloebrug-Vlissingen en de genomen beheersmaatregelen om de veiligheid bij de Draaibrug Oost-Souburg op zomerse dagen te vergroten zijn extra kosten gemaakt. De kosten zijn € 31.000 en worden geraamd.

Programma Regionale bereikbaarheid – Doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven en forenzen (nr. 050104)

Er zijn geen knelpunten in de dienstregeling meer te verwachten in 2017. Hierdoor valt een bedrag vrij van € 60.000 ten gunste van de budgettaire ruimte. Verder zijn in het bestedingsplan programma bedrijvigheid projecten opgenomen die niet in 2017 plaatsvinden, waaronder het project vrachtwagen parkeren. Hierdoor komt er € 150.000 ten gunste van de budgettaire ruimte.

Programma bestuur - Doelstelling Sterk provinciaal bestuur (nr. 070101)

De materiele kosten bij de Statengriffie en de Provinciale Staten zijn lager dan geraamd. Een bedrag van € 60.000 valt vrij ten gunste van de budgettaire ruimte.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien - Opcenten motorrijtuigenbelasting (nr. 900101)

De afgelopen 7 maanden laten een positief effect op de inkomsten van de opcenten motorrijtuigenbelasting zien. Dit komt doordat ten opzichte van 2016 het gemiddelde gewicht per auto is toegenomen met 0,38% en het aantal auto's is toegenomen met 1,31%. Naar aanleiding hiervan wordt voorgesteld om vanaf 2017 de raming inkomsten Motorrijtuigenbelasting structureel met € 500.000 op te hogen.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien – Saldo van financieringsfunctie (nr. 900104)

Door de laag blijvende rentestand, zijn er in 2017 € 350.000 en vanaf 2018 structureel € 400.000 minder rentekosten te verwachten.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien – Saldo van de financieringsfunctie (nr. 900106)

De post afwikkelingsverschillen ontstaat door het afboeken van verplichtingen en rechten die drukken op voorgaande dienstjaren. De afwikkelverschillen hebben betrekking op het afboeken van subsidies (Cruiseport, provinciale impuls wonen en natuurontwikkeling) en verplichtingen voor opdrachten/bestellingen die niet of goedkoper zijn uitgevoerd. Op dit moment verwachten wij een positief afwikkelverschil van € 1,6 miljoen.

Kosten van overhead – Overige overhead (nr. 960104)

Halverwege 2017 zijn er integriteitsonderzoeken verricht binnen de provinciale organisatie. Hiervoor zijn extra kosten ad. € 31.900 gemaakt, welke worden gedekt uit de budgettaire ruimte.

Overhevelen budgetten

Bij het overhevelen van budgetten worden budgetten doorgeschoven naar latere jaren en in een beperkt aantal gevallen budgetten naar voren gehaald vanuit latere jaren. Het overhevelen van budgetten geschiedt door middel van een toevoeging en onttrekking aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten of indien van toepassing via een overlopende passiva. In dit voorstel heeft het overhevelen van budgetten betrekking op een bedrag van € 11,5 miljoen. Hieronder wordt het overhevelen van budgetten van meer dan € 25.000 op doelstellingsniveau toegelicht.

Investerings – Campus Zeeland! (nr.010101)

Binnen Campus zijn middelen gereserveerd voor het project Blended Learning. Dit komt ten uitvoering in 2018. Het voorstel is om € 150.000 over te hevelen naar 2018.

Investerings – Zuidwestelijke Delta (nr. 010103)

Door het uitblijven van een Rijksbeslissing over de ontwerp Rijksstructuurvisie Grevelingen, Volkerak-Zoommeer in 2017 wordt voorgesteld de bijdrage van € 2.200.000 over te hevelen naar 2018.

Investerings – Wegeninvesteringen (nr. 010104)

Vanwege complicaties bij de projectvoorbereiding van het project N662 Ritthemsestraat is vertraging opgetreden, verwacht wordt dat het project aanvangt in 2018. Voorgesteld wordt om de geraamde baten (€ 600.000) en lasten (€ 1.245.000) over te hevelen via de Overlopende passiva Brede doeluitkering naar 2018.

Het project Absdale Hulst is inmiddels van start gegaan, de eerste werkzaamheden hebben plaatsgevonden. Het gros van de werkzaamheden vindt plaats in 2018. Voorgesteld wordt om € 1.650.000 over te hevelen via de Overlopende passiva Brede doeluitkering en € 110.000 over te hevelen vanuit het programma regionale bedrijvigheid (doelstelling 050101) via de bestemmingsreserve meerjarige projecten naar 2018.

Opgavegericht werken – Doelstelling Beleef Zeeland (nr. 010201)

De Gemeente Sluis bereidt een subsidieaanvraag voor om de provinciale bijdrage 'Hotspot Breskens' van € 1.000.000 nog dit jaar te borgen. Subsidie verlening en/of besteding van de subsidie zal plaatsvinden vanaf 2018. In voorbereiding daarop wordt voorgesteld om de middelen over te hevelen naar 2018.

Programma Fysieke omgeving – Doelstelling Water, bodem en landelijk gebied met kwaliteit (nr. 020104)

De voorbereiding van de aanleg van de Roode Vaart verliep tot deze zomer volgens planning, maar is toen vertraagd wegens een mislukte aanbesteding. Van de vijf partijen die in de race waren heeft uiteindelijk geen enkele ingeschreven. In reactie daarop heeft gemeente Moerdijk (trekker van dit project) nagegaan of er een reparatie mogelijk is en waaruit die dan kan bestaan. Het voorstel dat Moerdijk daarvoor heeft opgesteld in een bestuurlijk overleg goedgekeurd. In de praktijk betekent dit dat de aanbesteding wordt heropend met een hoger budgetplafond, enkele kleine ontwerpaanpassingen en een versoepelde planning. De verwachting is dat het daarmee voor aannemers voldoende interessant wordt om in te schrijven. De uitkomst daarvan wordt verwacht in november 2017, waarna gegund kan worden. De werkelijke realisatie start volgens deze lijn daarmee niet in 2017, maar in 2018. Hierdoor wordt voorgesteld € 1.500.000 over te hevelen naar 2018.

Programma Natuur en Platteland – Doelstelling Natuurontwikkeling (nr. 030101)

Het uitvoeringsteam heeft een analyse gemaakt van haalbaarheid en risico's van uitvoering in de komende winter met betrekking tot de zandsuppletie Roggenplaat. De stuurgroep Zandhonger heeft besloten om de realisatie uit te stellen tot de winter 2018/19. Zodoende kan er met meer zorgvuldigheid aan de uitvoering worden gestart (0-metingen, beproeving wisselpercelen) en kan er met PO-mossel duidelijke afspraken gemaakt worden over invulling van de monitoring, het uitzetten van metingen en het inzetten van BACI in de bewijsvoering. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 637.500 over te hevelen naar volgend dienstjaar 2018 via de bestemmingsreserve meerjarige projecten en via de Overlopende passiva 00432.

De inrichting van Braakman fase 3 en uitvoering plan Duinwijk schuiven door onder meer een bestemmingsplanprocedure door naar 2018. Voorgesteld wordt om € 505.000 over te hevelen naar 2018.

Programma Natuur en Platteland – Doelstelling Natuurbeheer (nr. 030102)

In plaats van 50% Europese cofinanciering ontvangen provincies 75% cofinanciering voor Agrarisch Natuurbeheer (€ 1.6 mln. voor Zeeland), maar het budget van de cofinanciering is niet verhoogd. Het gevolg is dat de cofinanciering eerder zal zijn uitgeput en we dan geen middelen ontvangen. Daarom is het voorstel het 'voordeel' te reserveren voor als het Europese deel wegvalt door dit over te hevelen van het begrotingsjaar 2017 naar 2018.

Programma Natuur en Platteland – Doelstelling Natuurherstel (nr. 030103)

De middelen van het Rijk voor de uitvoering van PAS-maatregelen zijn gelijk over de jaren verdeeld en dekken de kosten voor een periode van 6 jaar. In de praktijk betekent het uitvoeren van het programma een aanloopfase voor voorbereiding projecten (vergunningen bijvoorbeeld) en het maken van afspraken met grondeigenaren. In 2017 zijn met de terreinbeheerders meerjarige afspraken gemaakt. Zeepeduinen is afgerond en de voorbereidingen voor Meeuwenduin (monumentenvergunning) zijn ook rond. De verwachting is nog steeds dat alle maatregelen binnen de PAS periode worden uitgevoerd. Het is niet reëel te verwachten dit in 2018 uit te voeren, daarom wordt voorgesteld om € 615.000 naar het dienstjaar 2021 over te hevelen.

Programma Regionale bereikbaarheid – Doelstelling Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen (nr. 050101)

Conform het statenvoorstel knelpunten openbaar vervoer van december 2016 wordt het budget Knelpunten Openbaar Vervoer ingezet voor de realisatie van toegankelijke provinciale bushaltes. De realisatie vindt plaats in 2018 en is bedoeld voor bushaltes in gemeente Sluis en Reimerswaal. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 109.000 over te hevelen naar 2018.

In verband met vrijgevallen middelen naar aanleiding van afrekeningen van subsidies in het kader van de BDU is een bedrag van € 500.000 vrijgevallen. Deze middelen zijn opnieuw beschikbaar voor de doelen van de BDU. Voorgesteld wordt om deze over te hevelen naar 2018 en in te zetten voor toegankelijke bushaltes € 400.000 en voor quick wins op het gebied van wegeninvesteringen € 100.000.

Programma Bestuur – Doelstelling Herkenbaar en samenwerkend bestuur (nr. 070102)

In verband met vertraagde uitkomst van de QuickScan informatiepositie en de besluitvorming daarover in ons college, wordt verzocht de door PS toegekende middelen voor 2017 over te hevelen naar 2020. De verwachting is dat effectuering van de middelen niet eerder kan plaatsvinden dan in 2018.

Het traject 'spiegeling van het openbaar bestuur in Zeeland' is opgestart. Er is inmiddels een externe commissie benoemd en een opdracht verleend aan een ondersteunend bureau. Een deel van de kosten drukt op komend dienstjaar. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 35.000 over te hevelen naar 2018.

Kosten van overhead – Personeel (960101)

Als gevolg van diverse mutaties, verhoging van declaratiemogelijkheden bij derden en het hanteren van een selectieve vacaturestop ontstaat een geprognostiseerd overschot van € 1,0 mln. op het salarisbudget. Daarnaast is voor 2017 € 0,5 mln. beschikbaar gesteld om knelpun-

ten/fricties op te lossen binnen de organisatie op personeelsgebied. In 2017 is een start gemaakt met inzet van dit budget, gerelateerd aan de doorontwikkeling van de provinciale organisatie. Dit veranderproces wordt de komende periode geïntensiveerd. Centraal daarbij staat de verschuiving van de focus beleidsprocessen en "taken" naar het behalen van maatschappelijke resultaten. Daarmee ontstaat de behoefte dat inzet van dit budget de komende jaren doorloopt om het ambtelijk apparaat in deze transitie mee te laten evolueren. Om de instroom van nieuw personeel mogelijk te maken zetten wij een scala van instrumenten in, zoals pro actiever sturen op de inzet van de salarisruimte en het werken met een flexibele schil, ook samenwerking met andere overheden. Wij stellen daarom voor om zowel het geprognoseerde overschot € 1,0 mln. op het salarisbudget in 2017, als het restant van het budget t.b.v. inzet op knelpunten/fricties ad € 0,4 mln. over te hevelen naar de jaren 2018 (€ 0,47 mln.), 2019 (€ 0,47 mln.) en 2020 (€ 0,47 mln.).

Budgettaire neutrale wijzingen

Binnen de budgettaire neutrale wijzingen zijn de voorstellen in te delen in drie verschillende categorieën:

- Ramen van opbrengsten;
- Aanvullen van budgetten met een overbesteding uit bestaande budgetten; en
- Overhevelen van budgetten naar andere budgetten waarop de baten/lasten daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Ramen van opbrengsten

Uw Staten autoriseren per doelstelling zowel de baten als de lasten. In 2017 wordt een aantal incidentele lasten ontvangen, die door derden worden betaald. De wijzigingen zijn budgettair neutraal, maar worden aan u voorgelegd omdat u per doelstelling zowel de baten als de lasten autoriseert. Het gaat hierbij om de volgende opbrengsten:

- Binnen de opgave Beleef Zeeland (doelstellingnummer 010201) worden middelen ontvangen in verband met het uitoefenen van een kassiersfunctie ten behoeve van uitgaven voor de Contacta;
- Na de ophoging van het krediet Grondbank worden er binnen de budgetten vastgoed (doelstellingnummer 030101) extra baten uit pacht en lasten van belastingen gerealiseerd ten opzichte van de begroting.

Voorgesteld wordt om de extra baten en lasten Beleef Zeeland (€ 15.000) en Beheer vastgoed (€ 226.400) te ramen.

Aanvullen budgetten met overbesteding uit bestaande budgetten

In een verband met een niet te missen aankoopkans (geboekt op de grondbank) is er op de activiteit natuurontwikkeling aan het einde van het jaar een overbesteding van € 77.875. Dit kan worden opgelost vanuit een aanbestedingsvoordeel op het project Strijdersgatpolder.

Nu het project Kanaalkruising Sluiskil (KKS) volledig is afgerond is duidelijk wat de afschrijvingslasten tot en met 2024 zijn. Deze zijn € 553.366 lager dan nu geraamd. Tegenover deze meevaller staat een lagere onttrekking aan de reserve KKS. Daarnaast is ook een balansmutatie benodigd als gevolg van de aanpassing van de afschrijving KKS.

Het budget cultureel erfgoed overig is afhankelijk van de vraag uit de markt. Er zijn minder subsidieaanvragen geweest dan waarmee vooraf rekening was gehouden. De onderbesteding op de activiteit cultureel erfgoed overig, wordt ingezet voor de overbesteding op de activiteiten podiumkunsten, organisaties cultureel erfgoed en ZB Planbureau. De bijraming op deze laatst genoemde activiteit betreft het correct ramen van het subsidiebedrag 2017 middels een indexering die in het verleden niet is toegepast.

Overhevelen van budgetten naar andere budgetten waarop de baten/lasten worden gerealiseerd.

De Provincie Zeeland voert de regie voor POP3 projecten, waarbij de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) het uitvoeringsorgaan is. De Provincie Zeeland verleent de subsidie, terwijl RVO zorgt voor de betaling aan de subsidieontvanger. RVO verrekent de cofinanciering van POP3 met de door ons te betalen kosten in hun declaraties. In de begroting zijn echter de totale kosten en de totale inkomsten geraamd. Omdat RVO alleen de netto kosten declareert, stellen wij voor om in het dienstjaar 2017 zowel de baten als de lasten van € 800.000 af te ramen.

De subsidie "Op pad in Zeeland" en upgrade recreatieve fietsvoorzieningen wordt in 2017 voor € 80.856 en in 2018 voor € 105.857 functioneel geraamd binnen het programma Economie vanuit de opgave Beleef Zeeland.

De cofinancieringsbijdrage DuurzaamDoor 2017-2020 wordt voor 4 jaar voor € 50.000 functioneel geraamd binnen de opgave Beleef Zeeland middels een verschuiving van € 25.000 binnen de opgave zelf en een bedrag van € 25.000 vanuit de opgave Aantrekkelijk Zeeland.

Zoals bij de behandeling van de begroting 2017 is aangegeven is het budget voor de vier grote culturele festivals in de begroting 2018 opgenomen bij de opgave Zichtbaar Zeeland. Concert at Sea wordt hierbij uit de al oorspronkelijk voor Zichtbaar Zeeland beschikbare middelen gesubsidieerd. De middelen geraamd binnen Zichtbaar Zeeland voor Concert at Sea, worden nu ingezet voor cultuur, waaronder het Bevrijdingsfestival.

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland

Fotografie

Ben Biondina

Bezoekadres

Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact

provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 26 september 2017

